

Foreningen af Jernbaneforfattere og
Danmarks Jernbanemuseum indbyder til

JERNBANEHISTORISK KONFERENCE PÅ DANMARKS JERNBANEMUSEUM LØRDAG DEN 1. NOVEMBER 2014

Konferencen arrangeres i et samarbejde mellem foreningen og museet

Hvordan og til hvem skriver vi jernbanehistorie?

Flere forskellige grupper skriver jernbanehistorie i Danmark. Men jernbanehistorien består også af forskellige genrer. Med denne konference har Foreningen af Jernbaneforfattere og Danmarks Jernbanemuseum ønsket at sætte fokus på, hvem vi skriver til, og hvordan vi gør det. Konferencen vil byde på en række oplæg og mulighed for diskussion af de gennemgående temaer. Benyt muligheden for at møde ligesindede for at diskutere emner, der berører alle, som skriver jernbanehistorie, og for at lade dig inspirere i dit arbejde med jernbanehistorien.

Deltagelse i selve konferencen, der finder sted kl. 10-17, koster 175 kr., som dækker kaffe, vand, frugt og frokost samt selve konferencedeltagelsen. Desuden arrangeres et særligt aftenprogram fra kl. 17-20, som inkluderer middag med en øl eller et glas vin, omvisning i museets nye særudstilling og et kig ind i værkstedet til de igangværende restaureringsprojekter. Deltagelse i aftenprogrammet koster 195 kr.

Alle interesserede er velkomne, dog er der maksimalt plads til 50 deltagere. Tilmelding foregår pr. e-mail til Danmarks Jernbanemuseum på adressen jbmuseum@dsb.dk. Betaling sker via museets konto Nordea 2149-0809379655 mærket "konference". Tilmeldte modtager kvittering pr. mail og er først tilmeldt, når betaling er registreret. Husk tydeligt at angive, om du alene deltager i konferencen, eller om du også er med til aftenarrangementet, når du tilmelder dig.

Konferencen finder sted på Danmarks Jernbanemuseum, Dannebrogsgade 24, 5000 Odense C, tlf. 66 13 66 30, mail: jbmuseum@dsb.dk

9.30 Indskrivning og kaffe

10.00-12.00 Hvordan og til hvem skriver vi jernbanehistorie?

Indledning

10.05 Jernbaneentusiaster som forfattere – et blik på fordele og ulemper

John Poulsen

Oplægget reflekterer over jernbanelitteraturens udvikling de seneste 30 år og den store rolle jernbaneentusiasterne har spillet, som ulønnede forfattere (con amore), som udgivere og som trofast kundeunderlag for udgivelserne. Mange af disse bøger er skrevet med stor indsigt i tekniske detaljer og megen omhyggelighed omkring de mange "facts" som præsenteres. Men ofte ophører horisonten ved stationsforpladsen, og entusiasmen svækker til tider evnen til at forholde sig kritisk til jernbanernes dispositioner eller til at anlægge bredere samfundsøkonomiske overvejelser.

John Poulsen er exam. art. i historie fra Københavns Universitet. Han har siden 1970'erne skrevet talrige jernbanehistoriske artikler og bøger, bl.a. om driftsforhold og trafikforbindelser, rullende materiel samt ikke mindst hovedstadsområdet jernbanehistorie. Han har desuden redigeret Jernbanehistorisk Årbog samt fungeret som forlagsredaktør.

10.30 Jernbanehistorie og målgrupper

Henrik Harnow

Oplægget problematiserer opfattelsen af, at der skulle være én bestemt målgruppe og én type jernbanehistorie og argumenterer for, at der findes forskellige målgrupper og dermed også forskellige typer af jernbanehistorie, der publiceres i vidt forskellige sammenhænge og lever op til forskellige krav, men kan leve side om side og ofte befrugte hinanden. Der argumenteres også for, at alle typer jernbanehistorisk litteratur kan være bedre eller dårligere, og at alle genrer har nogle kvalitetskrav at leve op til – samt at alle genrer derfor også kan diskuteres, kritiseres og forbedres.

Henrik Harnow er historiker og ph.d. i teknologihistorie fra Syddansk og Københavns Universitet. Fra 2012 museumschef for Danmarks Jernbanemuseum i Odense. Har forsket i, undervist i og formidlet teknologi- og industrihistorier i en række forskellige sammenhænge. Til 2012 kulturarvschef ved Odense Bys Museer. Har skrevet en lang række artikler og bøger om sider af industrialiseringen, bl.a. senest Danmarks industrielle miljøer (2011) og Industriens Pionerer (2011, sammen med andre forf.). Ansvarshavende redaktør for Jernbanehistorie.

10.55 Diskussion

Ordstyrer Mogens Duus

11.15 Pause

11.25 Finansiering af fremtidige udgivelser – muligheder og problemstillinger

John Poulsen & Henrik Harnow

De to oplægsholdere giver dels en introduktion til den almindelige finansiering af jernbanehistoriske bøger og de muligheder, der foreligger. Desuden gives et blik på andre miljøers finansiering af forskningen.

12.00-13.15 Frokost (buffet)

13.30-15.45 De jernbanehistoriske genrer – refleksioner fra kendte jernbanehistoriske forfattere

Indledning

Arrangørerne har bedt tre kendte og aktive jernbanehistoriske forfattere reflektere over det samme emne. Vi har bedt oplægsholderne fortælle om deres tilgang til jernbanehistorien ud fra deres seneste værker, herunder hvorfor de valgte den tilgang, hvordan den tog form og blev realiseret og deres efterovervejelser om form og indhold. Endelig har vi bedt dem om at hæve sig op over egne arbejder og se disse i sammenhæng med den "tradition", de skriver indenfor.

13.35 Jernbanemonografien – hvorfor og hvordan?

Lars Viinholt-Nielsen

Oplægget vil se nærmere på genrens baggrund i form af jubilæumsskrifter og generelle jernbanehistoriske værker. Hvorfor opstod ideen om at udarbejde og udgive monografier om de enkelte jernbanestrækninger, hvem var personerne bag monografierne, og hvordan var deres vægtning af de forskellige stofområder: politik, teknologi, topografi, personalhistorie, erhvervshistorie og lokalhistorie? Desuden ses nærmere på kildematerialet, dets udnyttelse og tilgængelighed. Hvorfor er nogle baner portrætteret flere gange, medens andre fortsat mangler – og kan genren udvikles?

Lars Viinholt-Nielsen er landinspektør uddannet på Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, landinspektørassistent i Århus 1968-1979 og praktiserende landinspektør samme sted 1979-2008. Har studeret jernbanehistorie løbende siden 1963 og fra 1976 udgivet ni banemonografier fortrinsvis om fynske baner foruden talrige artikler om mange genrer indenfor jernbanehistorien spændende over jernbanelovgivning og jernbaneanlæg, personalhistorie og personaleforhold, takstpolitik og billetter, driftsmateriel og materielbenyttelse mm. Desuden omfattende foredragsvirksomhed om banerne i lokalsamfundene.

14.00 Materielhistorie – toget som skriftligt formidlingsobjekt

Ulrik Tarp Jensen

Oplægget tager udgangspunkt i målgruppen for traditionel litteratur om jernbanemateriel, "toget" og hvorfor litteratur om rullende materiel er så populær. Hvad karakteriserer genren og hvilke målgrupper rammes traditionelt med denne genre. Der reflekteres over målgruppe og de muligheder genren giver for at formidle teknikhistorie. Er genren for smal, og hvordan kan man perspektivere konklusioner i en bredere samfundshistorisk sammenhæng uden at miste læserskaren? Der argumenteres for at kvaliteten kan hæves fra afskrift af kilder til egentlig analyse, herunder sammenhængen med organisation og det samfund, som "toget" betjener.

Ulrik Tarp Jensen er cand. polit. fra Københavns Universitet med hovedvægt på økonomisk historie, institutioner og spilteori. Siden 2006 arbejdet med sikkerhedspolitik på Forsvarsministeriets område. Tidligere arbejdet ved A.P. Møller, Banedanmark og DSB med transportøkonomiske problemstillinger. Har været projektleder på restaureringsprojekter for Danmarks Jernbanemuseum (1996 og 1999) og løbende rådgivet museet og veteranjernbaner om materielhistoriske spørgsmål. Udover artikler skrevet bøger om personvogne i 1996 og 2012.

14.25 Manden på banen – Mennesket i centrum af jernbanehistorien

Lars Bjarke Christensen

Siden jernbanens tidligste år har mennesket været drivkraften bag banernes udvikling og drift, men ofte får mennesket en sekundær rolle i jernbanehistorien, hvor fortællingen ofte koncentrerer sig om jernbanestrækninger og banernes materiel. Oplægget tager derfor udgangspunkt i hvordan man også kan fortælle jernbanehistorie, så den får interesse for en bredere kreds end blot jernbaneentusiaster og folk med en særlig interesse for jernbanerne. Samtidig vil der blive set på alternative kilder til fortællingen om jernbanernes historie, ligesom der vil blive fokuseret på om jernbaneboganmeldere generelt er for unuancerede i deres bedømmelser af jernbanebøger? Og er forfatterne for sensitive overfor negative anmeldelser? Alle forfattere vil gerne have gode anmeldelser, men er det de kritiske anmeldelser vi lærer mest af?

Lars Bjarke Christensen er mag.art. i forhistorisk arkæologi fra Københavns Universitet. Har tidligere arbejdet ved Bornholms Museum, Nationalmuseet og er i dag ansat i Kulturstyrelsen. Sideløbende har Lars Bjarke Christensen skrevet en lang række artikler om jernbanehistoriske emner og kulturhistorie til blandt andet Danmarks Jernbanemuseums årsskrifter og Weekendavisen. I 2011 udgav han biografien "Peter Knutzen – Jeg frygter ikke Historiens Dom" om DSB-generaldirektør Peter Knutzen og i 2014 bogen "Povl Hjelt og DSB. En rejse i tiden" om DSB i 1970'erne. Begge bøger er udkommet på Syddansk Universitetsforlag.

14.50 Diskussion

Ordstyrer Mogens Duus

15.20 Pause

15.30 Danmarks Jernbanemuseum og jernbanehistorisk forskning og litteratur

Henrik Harnow & Peter Fransen

Danmarks Jernbanemuseum er det nationale museum for jernbanernes kulturarv. Museet er forpligtet til at forske i og formidle jernbanehistorien, bl.a. udmøntet i udstillinger og publikationer. Senest har museet omlagt det tidligere årsskrift til tidsskriftet Jernbanehistorie. I to korte oplæg præsenteres museets overordnede tilgang til den jernbanehistoriske forskning, sammenhængen med museets samlinger og øvrige arbejde – og muligheder for at samarbejde med museet om forskning og publikationer.

Som sidste del af oplægget præsenterer medlem af redaktionen for Jernbanehistorie, seniorforsker Peter Fransen, Statens Arkiver, artikler og bidrag til 2014-udgaven af Jernbanehistorie, der udkommer i december 2014 og ser frem mod 2015-udgaven, der bl.a. vil have fokus på jernbanens 150-års jubilæum over Fyn.

16.30 Afslutning af konferencen

Fortsat program for aftentilmeldte

17.00 Præsentation af museets nye udstilling *Sikkerhed! Gå ikke oversporet, der kommer tog*

ved museumsinspektør Anna Back Larsen, Danmarks Jernbanemuseum. Anna Back Larsen har været i spidsen for den projektgruppe, der planlagde og opbyggede den nye udstilling. Omvisningen vil rumme en introduktion til overvejelser og valg bag udstillingen og en vandring gennem selve udstillingen.

I forlængelse af præsentationen af udstillingen tager museumschef Henrik Harnow gæsterne med i museets værksted til et blik på de igangværende restaureringsprojekter.

18.00-20.00 Middag (buffet med vin eller øl til maden)

20.00 Konferencen afsluttes, museet lukker.

